

ובדרכי אבותינו

עלון שבועי שע"י תלמוד תורה 'עטרת חיים' לבני תורה ק"ק תימן יע"א
בנשיאות מרן הגאון רבי יצחק רצאני שליט"א

רח' הרא"ש 2 אלעד, ישראל, טל: 03-9097022

הגיליון מופץ בכל בתי הכנסת ק"ק תימן בעיר אלעד ועוד..

בנתיבי החינוך

הרב אליהו נהרי שליט"א מנהל הת"ת

פניני הלכה

לא נהגו אבותינו לעשות שום ציורים על קירות בית הכנסת והפרוכת שלפני ארון הקודש

כתב הר"ד אבודרהם (הובא בב"י סי' צ' הכ"ג) שהרמב"ם השיב בתשובה (תשו' מהדורת פריימן סי' כ), כי הבגדים המצויינים אנ"פ שאינם בולטות אין נכון להתפלל כנגדן, כי הדברים האלו מבלבלים הכוונה, ואנחנו רגילים להעצים עינינו בעת התפילה בזמן שיקרה לנו להתפלל כנגד בגד או כותל מצוייר.

ופסק מרן בש"ע (שם) וז"ל: הַבְּגָדִים הַמְצֻיָּרִים, אִף עַל פִּי שְׂאִינָן בּוֹלְטוֹת, אֵין נִכּוֹן לְהִתְפַּלֵּל כְּנֶגְדָם, וְאִם יִקְרָה לוֹ לְהִתְפַּלֵּל כְּנֶגְדַּת בְּגָד או כְּתֹל מְצוּיָר, יַעֲלִים עֵינָיו.

וכתב המ"א (סי'ק ל"ז) ונראה לי דגם בכותל בית הכנסת אסור לצור ציורים כנגד פניו של אדם אלא למעלה מקומת איש. ומהר"ם העלהו בספרו שתי"ז (סקני"ה).

המושך בעמוד השלישי

ובעלאל בן אורי בן חור... ואתו אהליאב. (לה. כב-כג).

מובא ב'מדרש הגדול' למהר"ד עדני זצ"ל על פס' אלו: מפני מה נבחרו שני שבטים הללו למלאכת משכן, מפני שהן משולין באריה. ביהודה כתי' 'גור אריה יהודה' (בראשית מט, ט) ובדן כתי' 'דן גור אריה' (דברים לג, כב), והקב"ה נקרא אריה דכתיב 'אריה שאג מי לא יירא' (עמוס ג, ח), ובית המקדש נקרא אריה, דכתיב 'הוי אריאל אריאל' (ישעיה כט, א), אמר הקב"ה **יבוא שני שבטים המשולין באריה, ויבנו בית המקדש הנקרא אריה, לשמי שנקרא אריה.**

וכן את מוצא בבית עולמים, **אריה בנאו זה שלמה, ואריה החריבו זה נבוכדנצר הרשע, דאמר ר' אבון עלה אריה במזל אריה והחריב אריאל, עלה אריה זה נבוכדנצר הרשע דכתיב ביה 'עלה אריה מסבכ' (ירמיה ד, ז), במזל אריה זה חדש אב דכתיב 'עד גלות ירושלם בחדש החמישי' (ירמיה א, ג), והחריב אריאל 'הוי אריאל אריאל קרית חנה דוד' (ישעיה כט, א). ועתיד לבוא **אריה במזל אריה ויבנה אריאל, אריה זה הקב"ה, דכתיב 'אריה שאג מי לא יירא' (עמוס ג, ח), במזל אריה, 'הופכתי אבלם לששון' (ירמיה לא, יג), ויבנה אריאל, 'בונה ירושלם' (תהלים קמו, ב). כן יאמר רחום, עכ"ל.****

למדנו שיש סדרים ועניינים בבריאה, אשר הנם נעלמים מידעיתנו והשגתנו. וכמו שמצינו שיעקב אבינו ע"ה צוה לבניו שכאשר ישאו אותו לקברו במערת המכפלה, יעמוד כל אחד דוגמת צורת הדגלים שהיו הולכים במדבר.

ואם ישאל האדם מדוע ולמה נמשלו באריה? וכן יש לשאול על כל שבט ושבט ועל כל אדם ואדם למה נבחר או נתמנה למה שנתמנה וכי? כבר ביארו המפרשים, שדברים אלו תלויים לכל אחד ואחד בשורש נשמתו, ותיקונו ויגיע לשלמותו רק אם יתקן עצמו לפי שורש נשמתו, ולפי מדרגתו. וכל זה יקנה האדם רק אם הוא בעל אמונה, ומבין שהכל מכוון מלמעלה ולטובתו הוא.

ובמסכת אבות (פ"י מ"י) שנינו, שאחד מארבעים ושמונה קנייני התורה הוא **'המכיר את מקומו'**. וביאר בספר 'בני בנימין' את קנין זה, ז"ל: אשרי אדם המכיר את מקומו ובוה ניכר שחכם הוא, ומאידיך הדיוט קופץ בראש, החכם לא מדבר לפי הגדולים ממנו בחכמה, לא מתיימר לעסוק ולפסוק בדברים שאינו יודע ואינו מבין, אין הוא מדבר עד שיאמרו לו, שתוק! אלא שותק עד שיאמרו לו דבר נא! דוגמא לכך מוצאים אנו אצל קרח שפיקח היה ובכ"ז לא השכיל להבין ולהתבונן ואמר 'כי כל העדה כולם קדושים'. כלומר והיה כעם ככה, וכתוצאה מהשקפה זו ירד חורבן לעם ישראל. אלא המאמין והבוטח לא מבקש לעצמו גדולה ושררה ויודע שבמקומו יושיבוהו, ומשלו יתנו לו, ואין אדם נוגע במוכן לחברו כמלא נימה, ע"כ.

וכל זה כתבנו על מנת שנבין אנו פשוטם של דברים על מנת שנוכל להפשיטם לילדינו, שהרבה פעמים נתקלים ההורים (המחנכים) כאשר הם מבקשים מאחד הילדים דבר מה. אם זה דבר שאינו נח לעושהו, הוא מתלונן למה אני? ואם זה דבר שנח לעושהו, מתלונן ילד אחר למה הוא ולא אני? **ולכן צריך לחנך את הילדים מקטנות להכיר מקומם.** ונעלה בס"ד מעט דוגמאות כיצד מחנכים לזה.

כאשר ילדינו הקטן רוצה להדליק את נר ההבדלה, כמובן שלא נסכים אד **נסביר לו שהוא קטן וזה מסוכן ולכשיגדל יתנו לו.** כמו"כ בזמן הארוחה, ניתן לגדול ראשון את מנתו וכי. ואם יבקש הקטן מנתו, נסביר לו שקודם הגדולים מקבלים ואח"כ הקטנים **לפי סדר גילם ומעלתם.** כשהולכים לא אליכם לבתי אבליים, לא ניקח את ילדינו הקטנים. וכשישאלו מדוע, **נסביר בית האבל אינו בשביל ילדים.** ולהבדיל לאירועים משמחים יהיו אירועים שניקח את ילדינו ויהיו אירועים שלא מתאים שיבואו, והכל הנו שיקול דעת של ההורים. ובוה מרגילים את הילדים שאין הבריות שוות והדברים תלויים בהרבה גורמים ואין הילדים שוים.

ואחת הדוגמאות הבולטות לזה, ראינו וחוינו בסדר הנהגת הישיבה של אבותינו בבית הכנסת. האבות היו יושבים מסביב לקירות ביה"כ והילדים מולם עם הפנים לאבותם, וכל ילד סמוך לאביו ולא במקום אחר. לא יפלא שלא היה פרץ ולא יוצאת ברחובותם, והלואי ונזכה להיות כמותם.

התודה והברכה שלוחה לידידע ותקן חיומין ח"ה יששכר דרור חיי אשר עליו רבה הנסתר על הגלוי ואיצט"ל דפשיטותא מכסיא נליו. יחא רעוא שימלא חי כל משאלות לב לטובה, ויזכה לבגים ובגי בגים יראים ושלמים עוסקים בתורה ובמעשים טובים, בגריאות איתגז עם אורץ ימים ושנים, מתוך אושר עושר וכבוד, אנ"י

מחידושי רבותינו

אלה פקודי המשכן משכן העדות וגו' (לס, כא).

שפייר ואשייר ב"ר ארשיא ועינהיי מטייביין להבין מקרא קדש הלזה, באומרו: פקודי המשכן משכן העדות אשר פוקד על פי משה. והענין הוא: כי נודע שאילו היה נכנס משה לא"י, לא נחרב הבית ולא גלינו מארצינו, ברם מחמת שלא נכנס, זה גרם לחרבן הבית ראשון ושני, וגם גרם לחלול התורה בחרבן כידוע. ונמצא שכל זה בסיבת משה. ולזה בא הכתוב לרמוז: אלה פקודי המשכן משכן. ואמר: המשכן משכן ב"פ, לרמוז לבי מקדשות שנחרבו. ור"ל אלה החסרונות של המשכן, משכן ראשון ושני, כי פקודי הוא לשון חסרון, וגם העדות שהיא התורה, אשר פוקד ג"כ בחרבן הבית שנחסרה וירדה ממעלתה כל זה נעשה על פי משה, כלומר: בסיבת משה שלא נכנס לארץ שאילו נכנס לא היה כל זה.

או יתכן לומר עוד, והוא: כי נודע מאחז"ל, שכל החרבנות לא היו אלא בעון ביטול תורה, שנאמר: על מה אבדה הארץ וגו' על עזבם את תורת. וז"ש: אלה פקודי וגומר, כלומר: אלה החסרונות של המשכן משכן ב"פ, בית אי ובית ב', שניהן נחרבו בעון העדות שהיא התורה, אשר פוקד כלומר: אשר נחסר מהם שבטלוה.

ויקח ויתן את העדות אל הארון וגו' (מ, כ).

צ"ל, מה זה ועל מה זה הוסיף הכתוב כאן גבי הארון לומר ויקח, משא"כ גבי השאר לא הזכיר לשון לקיחה כלל. גם שהיל"ל ויקח את העדות ויתן אל הארון, ומה הלשון אומר ויקח ויתן, ומה לקח קודם ואח"כ ויתן את העדות אל הארון. ונראה לפי מה שידוע, שכל ת"ח אמיתי סליקא ליה שמעתתא אליבא דהלכתא זהו שיש בו ניצוץ ממשרע"ה, ע"ד שאמרו: משה שפיר קאמרת, שהוא הניצוץ שמצבץ בו ממרע"ה. נמצא כי בכל זמן מרע"ה הוא לוקח תורה ונותן לכל חכם וחכם שבדור, וז"ש: ויקח ויתן. ואחז"ל בפסוק: ויתן לך, יתן ויחזור ויתן. וכן בכאן ויקח, שר"ל: יקח ויחזור ויקח. יקח היינו באותו זמן, ויחזור ויקח לאחר זמן לתת לכל חכם וחכם. ואין ר"ל שיקח עכשיו מחדש, כי הכל נמסר למשה בסיני אפילו מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, אלא ר"ל: שיקח משלו ממה שמסור בידו, ויתן לכל חכם שבדור. והיינו: ויתן את העדות – שהיא התורה, אל הארון שהוא הת"ח שבדור. ואמר: וישם את הבדים על הארון ולא אל הטבעות, לרמוז: שהבדים שבהם נשא הארון, הם רמו לע"ה המספקים להת"ח שהוא ארון התורה. והזהיר את הת"ח שיתפלל על אותם המספקים לו בכל צרכיו, וז"ש: וישם את הבדים וגו', כלומר: שהבדים שהם הע"ה, שם אותם על הארון שהוא הת"ח, שמוטל על הת"ח שהוא הארון להתפלל עליו, כמ"ש אילמלא עליא לא מתקיימי אתכליאי, ואילמלא אתכליאי לא מתקיימי עלייא.

(מקום מקדשי למור"ח סנואני זצוק"ל)

מהליכות אבותינו

פיגם שמירה מעין רעה

מובא בגמרא (ב"מ קז:) והסיר ה' ממך כל חולי (דברים ו. ט) אמר רב זו עין. רב לטעמו, שרב עלה לבית הקברות עשה מה שעשה ואמר **תשעים ותשעה מתו בעין רעה ואחד בדרך ארץ**. ופירש"י, כל חולי. דבר שכל החללים תלוין בו וזו העין, עין רעה.

עוד מובא (שם פד:) כשהיו יושבים רבן שמעון בן גמליאל ורבי יהושע בן קרחה על הספסלים, ישבו לפניהם רבי אלעזר ב"ר שמעון ורבי על הקרקע, הקשו ותירצו. אמרו רשב"ג ורבי"ק, מימיהו אנו שותים והם יושבים על גבי קרקע?! עשו להם ספסלים והעלו אותם. אמר להן רבן שמעון בן גמליאל פרידה אחת יש לי ביניכם ואתם מבקשים לאבדה הימני?! הורידוהו לרב. ופירש"י: פרידה אחת – בן אחד. **לאבדה הימני – שמא**

תשלוט בו עין רעה:

ומכיון שעין רעה מסוכנת מאוד נהרו בזה אבותינו במשנה זהירות, והיו מניחין שדיאב (פיגם בלשון משנה) סביב לרך הנולד כמובא ביסערת תימן' למהר"ר עמרם קרח זצ"ל (עמי קל"ג). היות **ועשב זה מגן מעין רעה** כמובא בספר 'ככר לאדן' להחיד"א זצ"ל פ"ו יעו"ש באורך. השדיאב היה מצוי כמעט בכל בית תימני, והיו משתמשים להריח בו ולברך עליו בהבדלה ובברכה על הכוס במילה ובשבע ברכות לחתן. וכבר אמרו חז"ל 'חמירא סכנתא מאיסורא', ומאן דחכים יקיים מילי דאבהתיה.

פניני הלכה

המושך מהעמוד הראשון

ומהר"ר חיים כסאר בספרו **שם טוב** (הלי ע"ז פ"ג הי"א) כתב וז"ל: ונראה דמכאן נהגו לעשות בזה"צ ציורים בפרוכת שכנגד ההיכל דוגמת הפרוכת שהיו במקדש ויש מחמירין בזה אי משום דנראה כמשתחוה להן אי משום שלא יסירו דעתן מכוונת התפלה ומי"מ המקילין בזה עושין אותן למעלה מקומת אדם דשוב אין לחוש לחששות אלו ונהרא נהרא ופשטיה, עכ"ל. מדבריו למדנו שלושה דברים. א. טעם נוסף לאסור להתפלל כנגד ציורים. ב. שמנהג הציורים הכירו רק בא"י, אך לא נהגו בו אבותינו בתימן. ג. שאם הם למעלה מקומת איש אין לחוש כלל.

אך הרש"י בשו"ת **דברי חכמים** (סי' נ"ה) כתב על המ"א, דנראה לו שזו המדה לאותם המתפללים סמוך לכותל שגבוה מעינם ורחוק מהם מלהסתכל בהם, אבל אלה הרחוקים מהכותל והם בקצה בהכניס יכולים בודאי להסתכל בצורות ההם אפילו הם גבוהים יותר מקומת איש, והחוש לא יוכחש. ולכן טוב יותר להמנע מלעשות ציורים בקירות בהכניס ובפרוכת. ויעו"ש עוד שהאריך. וגם בשו"ת **יחיה דעת** ח"י סי' האריך בזה יעו"ש.

והגר"י רצאבי שליט"א כתב **בעיני יצחק** (א"י"ח סי' כ"ז אות ד' ד"ה ולא) ז"ל: לא נהגו אבותינו לעשות שום ציורים על קירות בית הכנסת והפרוכת שלפני ארון הקודש, וכל שכן לא אריות. רק עשו על הפרוכת קוים לנוי, משולשים ומרובעים או פרחים וכדומה. גזון הפרוכת, לא היה קבוע, שחור, אדום, ירוק וכו'.

ובספר דרך צדיקים (ח"ב עמ' 7) מובא **שמהר"ח סנואני** זצ"ל מחה בכל תוקף נגד הנוהגים לצייר אריות וכיו"ב, והחמיר בו עד מאוד, ואף הזהיר את תלמידיו שומעי לקחו, שלא להתפלל בביהכ"נ שיש בו פרוכת עם אריות. וגם **מהרמ"ם שרעבי** זצ"ל לא הניח למתנדבים לתרום לבית מדרשו 'נהר שלום' פרוכת עם אריות. ויעו"ש עוד באורך מזה.

לעילוי נשמת

חיים בן יחיא נהרי ז"ל, אוריאל אהרן בן אליהו פרץ ז"ל, דוד בן סעיד בשארי ז"ל, ר' אברהם בן יצחק דאוד טביב זצ"ל, יפה בת יחיא נהרי ע"ה, תנצב"ה

חכמי תימן

הרב משומר ב"ר שמואל נסים
בנו של הרב שמואל נסים אבי"ד עדן. גדול בתורה ובקבלה, מנהיג בעל שיעור קומה. עמד בקשרי שר"ת עם קהילות תימן, ועם רבני תימן בירושלים.

הקים בית כנסת שנקרא על שמו, בו הרביץ תורה לילדים, והורה תלמוד ופוסקים לבני הקהילה. הרב הראשי לתימן מארי יחיא יצחק עמד עמו בקשרים הדוקים.

מארי אברהם ערוסי שהכירו מתארו 'אשרי חלקו וישמח וירון, וצדקתו עומדת לעד להיות לו תגמול ויתרון, הוא מחזק כל ידים וברכים כושלות תאמץ'.

נפטר
בשנת
תרמ"ח

התודה...

למזכיר הת"ת היקר והנכבד שהכל עומד על גביו ונותן ומשקיע מזמנו כחו והכמתו למען קידום והצלחת הת"ת הלא הוא מיודעיני

הרב אמיתי חודד הי"ו

יהא רעוא שתשרה

הברכה...

במעשה ידיו, ויזכה להגדיל תורה ולהאדירה, מתוך נחת ושלחה, וזרעו יירש גויים רבים, וילכו בדרך אבותינו הקדושים יראים ושלמים, דשנים ורעננים, אכ"ר

הערות, הארות ותשובות לחידות ניתן לשלוח לפקס: 03-9130009 או במייל: Nahari@enativ.com

תפארת בנים

תלמידי היקר והנעלה יונדב דחבש נ"י מכיתה ה' אשר מניח תפילין מידי יום ביומו קיבל תעודת הערכה ושי הוקרה ספר יצור תפילין. יה"ר שבזכות מצוה זו יתקדש ויתעלה מעלה מעלה.

שמחת וסעודת ר"ח אדר בכיתה א'
**כשנתבונן וניתן דעתינו
במעלת חברנו!
נזכה לקרב קץ גלותינו!!!**

ר"ת "עטרת חיים" אלעד
לבני תורה ק"ק תימן

גני ילדים / תלמוד תורה

"עטרת חיים"

ע"ש הסהר"ץ ורבוה"ק זצוק"ל לבני תורה ק"ק תימן - אלעד
רח' הרא"ש 2 טל: 03-9097022
בנשיאות ובהכוונת מרן הגאון הרב יצחק דאגבי שליט"א
בראשות הרב אליהו נהרי שליט"א

זה הזמן להוסיף בקדושה, בתורה וביראת שמים טהורה וצרופה,
עם שמירת מסורת אבותינו הקדושים.

**הודעה בדבר הרישום לגני ילדים ולתלמוד תורה
הננו להודיע לציבור בני התורה כי נפתחה ההרשמה
לשנה"ל תשע"ז הבעל"ט
לגני הילדים גילאי 3-4-5
ולכיתות התלמוד תורה**

לרישום: יש להגיע למזכירות הת"ת רח' הרא"ש 2, או להתקשר לטל: 03-9097022

יש להצטייד בצילום ת.ז. של שני ההורים + סכפ

אין בהרשמה התחייבות לקבלת התלמיד | קבלת התלמיד תותנית באישור ועדת קבלה

בתפילה

מצטייני השבוע
התלמידים הנעלים
משה גיסין
חיים דוד

ומצטייני החודש
התלמידים הנעלים
אלקנה חצרוני
אלעזר שמחי
יהודה נחמן ינאי
ינון דמארי
דן גיסין
שילה שלום
משה חיים דוד
יונדב דחבש
יהי רצון שתשמע
תפילתם לרצון.

זכו בהגרלה בספר

אדרבה

במבצע

במעלת חברינו

התלמידים הנעלים

אברהם כהן נ"י

נחמן חודד נ"י

יה"ר שיגדלו ויהיו לאילני
רברבי, אכ"ר

ניתן להקדיש את העלון להצלחת, לרפואת, לעילוי נשמת
שם אחד- לשבוע 50 ₪. לארבע שבועות 150 ₪.
לשנה- הודאת קבע של 50 ₪ למשך שנה.
לפרטים במזכירות הת"ת: 03-9097022